

حمّور زياده

درويش عاشق

برنده جایزه نجیب محفوظ ٢٠١٤

ترجمة

عظيم طهماسبی

انتشارات نیلوفر

درباره نویسنده

حمور زیاده داستان‌نویس و روزنامه‌نگار سودانی در ۱۹۷۹ در محله‌ای قدیمی از شهر ام درمان و در نزدیکی بارگاه مهدی سودانی به دنیا آمد. او از دوره کودکی با شنیدن داستان‌ها و حکایت‌های مادری‌زرگش — که حافظ قرآن بود و بسیاری از داستان‌های دینی و سیره‌های عامیانه را از برداشت و با صدایی ملایم و زیبا آن‌ها را برایش می‌خواند — و سپس خواندن رمان دزد و سگ‌ها اثر نجیب محفوظ به دنیای قصه و رمان علاقه‌مند شد.

وی مدتی سرپرست پرونده فرهنگی روزنامه **الأخبار السودانية** بود و در روزنامه‌هایی چون **الجريدة**، **الجراس الحريه** و **اليوم التالي** قلم می‌زد و همچنین به عنوان فعال مدنی و پژوهشگر حقوق بشر در سودان فعالیت می‌کرد. او پس از نوشتن و انتشار داستان کوتاهی درباره موضوع تجاوز به کودکان از سوی برخی عناصر محافظه‌کار آماج نقد و حمله قرار گرفت. در پی آن در نوامبر ۲۰۰۹ افرادی ناشناس با حمله به خانه‌اش، آنجا را به آتش کشیدند. وی پس از این حادثه سودان را به مقصد مصر ترک کرد و در قاهره اقامت گزید. او اکنون علاوه بر همکاری با روزنامه‌هایی چون **روزاليوسف** و **جريدة الصباح** همچنان با جدیت به داستان‌نویسی ادامه می‌دهد و در شبکه‌های اجتماعی چون **فیسبوک** نیز آرا و دیدگاه‌های اجتماعی و سیاسی و انتقادی خود را بیان می‌کند.

از حمور زیاده تاکنون دو مجموعه داستان کوتاه و دو رمان منتشر شده است که عبارتند از: سیره **أم درمانیه** (داستان زندگی **أم درمان** ۲۰۰۸)، **النوم عند**

قدمی الجبل (خواب در پیشگاه کوه ۲۰۱۴)، رمان **الكونج** (۲۰۱۰) و رمان **سوق الدوریش** (درویش عاشق ۲۰۱۴).

برخی معتقدان و داستاننویسان نامدار جهان عرب مهارت او را در فن داستاننویسی تحسین کرده‌اند و تسلطش و توانایی اش در شیوه روایت‌پردازی و سبک نگارش سهل و ممتنع‌ش را ستوده‌اند. از آن میان رمان درویش عاشق با اقبال بیشتری مواجه شده است. خانم سلوی بکر رماننویس و منتقد مصری درباره این رمان گفته است:

رمان درویش عاشق (سوق الدرویش) اثری بزرگ و مهم و نقطه عطفی در تاریخ ادبیات سودان است. این رمان بر حجم گسترده‌ای از اسناد، مدارک و نیز منابع مهم و ارجاعات دینی اسلامی، مسیحی و گاه یهودی تکیه کرده است، همچنین اشعار عامیانه و کلاسیک عربی [با مهارت تمام] در متن رمان تنیده شده است. نکته شگفت‌انگیز اما کاربرد شیوه‌های بیان و سبک روایت‌پردازی است که حمور زیاده با چیره‌دستی و تسلط خیره‌کننده‌اش بر شگردهای روایت آن‌ها را به کار بسته است.

رمان درویش عاشق در ۲۰۱۴ به جایزه بین‌المللی نجیب محفوظ دست یافت و در ۲۰۱۵ در جدول کوتاه جایزه جهانی رمان عربی موسوم به بوکر عربی جای گرفت. این رمان که توسط جاناتان رایت به انگلیسی ترجمه شده است در ۲۰۱۶ از سوی انتشارات Hoopoe منتشر شد.

یادداشت مترجم

درویش عاشق رمانی است که بعد از آن‌که خوانده می‌شود تا مدت‌ها در ذهن مخاطب باقی می‌ماند و شخصیت‌هایش در اعماق حافظه‌اش لانه می‌کنند و از فراموش شدن امتناع می‌ورزند. دنیای پر تلاطم و سرشار از درد، اندوه، زیبایی، عشق و شیدایی و پیچ و خم حوادث داستان و فراز و فرود زندگی شخصیت‌های این رمان با مهارتی ستودنی، خلاقیتی تحسین‌برانگیز و زبانی گیرا به تصویر کشیده شده است. خواننده در پایان به اهمیت رواداری و تحمل دیگری، انسان‌دوستی و پرهیز از افراط‌گرایی بیش از پیش آگاه می‌گردد.

حمور زیاده در نگارش درویش عاشق (سوق الدرویش) از منابع گوناگون و اسناد تاریخی هنرمندانه به سود رمان بهره جسته است. او روایت‌های تودرتو و گاه موازی رمان را به شیوه‌ای سینمایی پیش می‌برد و با دقت فراوان خرد روایت‌ها و انواع حکایت‌ها و داستان‌ها را در دل روایت اصلی می‌پراکند و حوادث و ماجراهای گوناگون را درهم می‌تند، وی هم‌زمان جهان‌بینی، ایدئولوژی و اندیشه‌ها و احساسات شخصیت‌های رمان را زنده و ملموس برای خواننده به نمایش می‌گذارد.

خواننده درویش عاشق با تمرکز و دقت بر پس نگاه‌ها/ فلاش‌بک و پیش‌نگاه‌ها/ فلاش فوروارد و ایجاد پیوند میان اجزای داستان رشته حوادث و سیر غیرخطی خرد روایت‌ها را پی می‌گیرد و هم‌زمان آن‌ها را به روایت اصلی –